

بررسی معیارها و عناصر موثر در طراحی باغ هنر مفهومی - تجریدی با هدف ایجاد قرارگاه های رفتاری

مریم سادات اسکندری^۱، راما قلمبر دزفولی^۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۲۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۱۹

چکیده

بیان مساله: وجود فضاهای جمعی در عصرپسامدرن در جامعه حال حاضرشهری ایران حائز اهمیت است براساس چنین ویژگی، امروزه گسترش مراکز فراغتی و فرهنگی - تفریحی یکی از اهداف مهم برنامه ریزان مدیریت کلانشهرها است. فضاهای باز شهری و فرهنگی به عنوان بخشی از فضاهای عمومی با طراحی مناسب از طریق شکل گیری قرارگاههای رفتاری، افراد را درون سازمانهای فضایی گوناگون به صورت اختیاری و برای انجام فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی گرد هم می‌آورند. با توجه به اینکه مفهوم و انتزاع میتواند فرای تنهایی زیبایی شناسی مخاطب را از نظر ذهنی و ریشه ای به چالش بکشد و ارتباط مخاطب را با اثر و محیط اثر تعامل بخشد.

سوال تحقیق: در این پژوهش با هدف یافتن و واکاوی شاخصه هایی موثر جهت طراحی باغ هنر مفهومی - تجریدی با رویکرد ارتقای قرارگاه رفتاری به دنبال پاسخ به سوال اصلی پژوهش است، که چگونه می توان شاخصه هایی جهت طراحی فضای مناسب باغ هنر مفهومی - تجریدی با رویکرد ارتقای قرارگاه رفتاری در محیط ارائه داد؟

اهداف تحقیق: زبان معماری تعامل گرای امروزی ما می تواند با کاربست الگوهای هنری مطلوب در محیط های طبیعی بواسطه شاخصه های قرارگاه رفتاری، موجب اعتلای حیات فرهنگی، هنری و ارتقای قرارگاه رفتاری گردد و به حفظ و نشر فضاهای پارک شهری خود کمک کند.

روش تحقیق: شیوه تحقیق از نظر روش توصیفی - تحلیلی با ابزار پرسشنامه و از نظر هدف کاربردی است. در این تحقیق به منظور مقایسه معیارها و زیرمعیارها، از روش مقایسه زوجی گروهی استفاده شده است و نظرات ۳۰ نفر از صاحب نظران، کارشناسان و پژوهشگران از طریق پرسشنامه جمع آوری و سپس میانگین هندسی نظرات آنها وارد نرم افزار Expert Choice شده و وزن کلیه معیارها و زیرمعیارها، به دست آمده است.

مهم ترین یافته ها و نتیجه گیری تحقیق: بر اساس نظریات مطرح شده توسط صاحب نظران و بررسی های انجام شده و تحلیل داده ها، می توان دریافت که با تکیه بر نیازهای سلسله مراتبی انسان که اهم آن با توجه به درجه اهمیت و رتبه بندی به دست آمده، تغییر اشیاء، رفتار هیجانی آشکار، حل مسئله یا مشکل گشایی، تعامل بین فردی (کلامی و غیر کلامی)، فعالیت حرکتی عمده، قابلیت ارتقا دارند.

واژه های کلیدی: باغ، هنر، هنر مفهومی، هنر تجریدی، قرارگاه رفتاری.

^۱ - کارشناس ارشد معماری منظر، واحد پردیس، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

^۲ - استادیار، گروه شهرسازی، واحد پردیس، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (مسئول مکاتبات)

۱- مقدمه

شهرها، مکانهای برقراری تعاملات مردم هستند که فضای عمومی آنها به عنوان محیطی برای حضور انسانها نقش مهمی در حیات اجتماعی شهر دارد. فضاهای شهری با فعالیت و رفتارهایی که در آن رخ میدهد، در تعامل است؛ لذا، طراحی اینگونه فضاها، باید با استفاده از روشهای گوناگون توسط متخصصین مورد ارزیابی واقع شود. در این زمینه، قرارگاه رفتاری شهری به نوعی بیانگر ارتباط میان محیط طبیعی، شکل و ساختار شهری و معیشت اجتماعی است. لذا اقداماتی جهت بهبود کیفیت زندگی اجتماعی و رفاه جامعه نیز میتوانند در چارچوب طراحی شهری پایدار تعریف شوند (التمن، ۱۳۹۸: ۲۸). پژوهش حاضر با تأکید بر تحلیل نقش قرارگاههای رفتاری به مثابه مکان رفتارهایی که استفاده کنندگان از فضا به خصوص فضایی مانند باغ هنر در آنجا حضور مییابند و الگوهای رفتاری متنوعی از خود نشان میدهند. قرارگاه رفتاری به معنای الگوی رفتاری پایدار در مکان، حاصل تعامل محیط و انسان در دوره زمانی متناوب می‌باشد. انسان موجودی جدا از پیرامون خود نیست و در هر لحظه با آن ارتباط دارد. از این رو در هر لحظه از محیط تأثیر می‌پذیرد و به صورت متقابل بر آن تأثیر می‌گذارد. در این میان ویژگی‌های محیط بر الگوهای رفتاری تأثیر بسزایی دارد (فکور و احمدی، ۱۳۹۵: ۱۷).

میدانها و فضاهای باز شهری به عنوان مهمترین نقاط لنگرگاهی شهر، بیشترین بازدید مردم را در طول روز در خود ثبت میکنند. روزانه تعداد زیادی از مقصد سفرهای درون شهری به آن ختم میشود و حضور مردم در آن بارها و بارها تکرار و ماندگار میگردد. محیطهای مصنوعی علاوه بر مزیت‌های ترافیکی که در حمل و نقل شهری ایفا می‌کنند، بستر تعاملات اجتماعی و دیدارهای چهره به چهره مردمی، محل برگزاری جشنهای مذهبی، آیینی و ملی و حضور توأمان مردم و یکپارچگی و وحدت میان آنها نیز به حساب می‌آیند. امروزه بر خلاف زمانهای گذشته، میدانهای شهری تکاپو و پویای منحصر به فرد خود را از دست داده‌اند و حضور مردم در این عرصه عمومی شهر رو به افول است. باغ هنرها به عنوان مکانی با ارزش در جامعه و در جهت انعکاس فرهنگ و هنر نقش مهمی را ایفا می‌کنند. در عصر مدرن و متحول امروز، ملت‌ها نیاز دارند تا موقعیت خود را در این وادی باز شناسند و تحولات سریعی را که در همه ابعاد اجتماعی-گردشگری و تاریخی درک نشده‌اند دریابند. در این میان مخاطب شناسی و شناخت اهداف و نیازهای مخاطبان می‌تواند کمک شایان ذکری به جذب مخاطب به باغ هنرها کند. از این رو باغ هنرها می‌توانند نقش فعال و عمده‌ای را در عرصه هنر ایفا کنند. هنر مفهومی گونه‌ای از هنرهای تجسمی است که در آن مفهوم یا ایده موجود در اثر، بر زیبایی شناسی معمول و مواد به کار رفته در خلق آن اولویت دارد (اسماعیل زاده و بصیری، ۱۳۹۳: ۱۴). در هنر مفهومی ایده یا مفهوم مهمترین جنبه کار است. نگارنده بر این باور است که هنرهای مفهومی در ایران روز به روز پیشرفت می‌کند. نقش هنر مفهومی در باغ هنرها بر این ایده پایدار است که نمایش آثار هنری با رعایت سیر تاریخی در آن می‌تواند سبب روشنگری در باب این تغییر و تحول شگفت آور هنری در فاصله دهه‌های اخیر باشد و راه را برای تحلیل‌های انتقادی هموارتر کند. در خلال این پژوهش بر آن خواهیم بود که به رمزگشایی از ظرفیت موجود در شهرها و ارزیابی اینکه چگونه؛ باغ هنر قابلیت تبدیل شدن به یک فضای مناسب برای ارتباط ملموس تر و تنگاتنگ با اجتماع کنونی را دارد، بپردازیم. از این رو ابتدا ضرورت ایجاد فضای شهری، با بررسی شناخت مفاهیم فضای شهری، و ویژگی‌های فرهنگی و الگوهای رفتاری منطقه به روش تحلیل محتوا، با بررسی گرایش‌های هنری پنهان و آشکاری بپردازیم که هنر مفهومی را به سمت ساده‌گرایی مفرطی کشانده که اغلب به مسکوت ماندن ایده‌ها منجر شده است تا پر و بال دادن به ایده‌ها (انصاری و همکاران، ۱۳۹۹: ۴۵).

هدف از این پژوهش طراحی فضای باز شهری در غالب باغ هنر، با هدف شکل‌گیری قرارگاههای رفتاری با کاربری فرهنگی و هنری و متناسب با کاربری و منظر شهری جهت برگزاری جشنواره‌های هنری سالانه در فضای باز و آشنایی با ابزارها و دستاوردهای هنر می‌باشد. حال سوال اصلی در این پژوهش اینگونه مطرح می‌شود که، مهمترین عوامل موثر بر شکل‌گیری قرارگاههای رفتاری در سایت مورد نظر با ایده باغ هنرهای مفهومی-تجربیدی چیست؟

۲- مرور سوابق مربوطه

در پیشینه شناسی موضوع مورد مطالعه نظریات و دیدگاه های اندیشمندان در حوزه مطالعات رفتاری بیان شده است؛ دژدار و همکاران (۲۰۱۲)، در پژوهش «بازشناسی مفهوم قرارگاههای رفتاری؛ مروری بر تعاریف و ویژگیهای قرارگاه رفتاری با تأکید بر مرور تحلیلی متن شوگن» به بیان ویژگیهای قرارگاه های رفتاری و بازشناسی آنها پرداخته اند و با مقایسه ی تعاریف مختلف تعریفی جامع از قرارگاه رفتاری و اجزاء آن ارائه داده اند (Dejdar et al., ۲۰۱۲).

باغبه و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهش «تحلیل و ارزیابی فعالیت نشستن در فضاهای شهری»، بیان داشته اند؛ یکی از مهمترین عوامل ارتقاء کیفی و افزایش مطلوبیت فضاهای شهری رونق فعالیت های جاری آنهاست در این پژوهش با هدف بررسی رابطه کالبد فضای شهری مورد مطالعه فعالیت های مهم جاری در آن و میزان پاسخگویی محیط کالبدی به الگوهای رفتاری کاربران با روش ارزیابی مشاهده مستقیم به تحلیل فعالیتی خاص در فضای شهری پرداخته اند (Baqbeh et al. ۲۰۱۴).

شعله همکاران (۲۰۱۷) در پژوهش ارزیابی قلمروهای همگانی بر اساس مشاهده و تحلیل الگوهای فعالیتی رفتاری الگوهای فعالیتی رفتاری رخداده در نمونه مطالعاتی را بر اساس روش مشاهده رفتاری و به کمک ابزارهایی چون؛ ثبت مکان فعالیت ایستگاهی در ایجاد مراکز فعالیتی شمارش فعالیت برای حضور متوازن گروه های مختلف، جمعیتی ثبت مکان توقف افراد برای یافتن انگیزه مانایی و توزیع متوازن فعالیت ها مورد ارزیابی و تحلیل قرار داده اند و نتیجه گیری کرده اند که آسایش اقلیمی از مؤلفه های اصلی استفاده از قلمروهای همگانی در شهر شیراز است و روش مشاهده رفتاری، الگویی کارآمد برای سنجش و تحلیل قلمروهای همگانی است که میتوان از آن در توسعه و باززنده سازی آتی قلمروهای همگانی بهره جست (Sholeh et al., ۲۰۱۷).

رسول پور و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهش ارزیابی تأثیر مؤلفه های کیفیت محیطی بر الگوهای رفتاری در فضاهای فیزیکی شهری محرک ها و الگوهای رفتاری کاربران را در قالب نیازها و کیفیتهای محیطی در فضاهای شهری را شناسایی و ارزیابی کرده اند و نشان داده اند؛ از، نیازهای انسانی نتیجه تأثیر رفتار بر فضا سویی و محیط است و قابلیت محیط زمینه ساز انجام رفتارهاست و از سویی دیگر ارتقاء کیفیت محیطی و تأثیر مؤلفه های آن بر قلمروها و الگوهای رفتاری در فضاهای شهری صرفاً مفهومی کمی و تکنیکی نبوده بلکه با مفاهیم کیفی نیز در ارتباط است (Rasoulpour ۲۰۱۷).

دینگ و گوارالدا (۲۰۱۳)، در پژوهش در مطالعاتی بر ارتباط عناصر طراحی با نحوه رفتار مردم در فضای عمومی دانشگاه، سعی کرده اند به این سوال پاسخ دهند آیا عناصر طراحی محیط با نحوه رخداد رفتار مردم در ارتباطی مستقیم هستند و اگر این ارتباط مستقیم وجود دارد چگونگی ترکیب و همنشینی این عناصر بر فعالیتهای کارکرد و تجربه مردم از فضا تأثیر گذار است؟ آنها بیان داشته اند؛ بهبود فعالیتهای اجتماعی و رخداد تعاملات در فضای عمومی تا حد زیادی تحت تأثیر همبستگی میان عناصر طراحی محیطی بوده است و درک این موضوع نقش مهمی در بهبود عملکرد فضای عمومی داشته است (Ding and ۲۰۱۳, Guarlada).

حمزهایها و طبیبیان (۲۰۱۷) در پژوهش طراحی مجدد فضاهای شهری با تأکید بر رابطه بین محیط بدنی شهر و رفتار شهروندان ضمن تأکید بر این نکته که فضاهای شهری نقاط فرصتی برای پیشرفت نوآوریها و محیطهایی سرزنده در مجموعه شهری به شمار میروند بیان نموده اند که با وجود قابلیت هایی برای تقویت الگوهای رفتاری و تعاملات اجتماعی، مردم فضاهای شهری به دلیل عدم حضور شهروندان دچار انحطاط شده است. آنها بر اساس داده های میدانی و ثبت رفتارها از طریق مشاهده استفاده از تصاویر ذهنی شهروندان به وسیله پرسشنامه و درصدد ارائه راهکارهایی جهت ارتقای الگوهای رفتاری فضای مطالعاتی بوده اند (tabibian and hamzecha, ۲۰۱۷).

در زمینه جنبه جدید بودن و نوآوری این تحقیق ذکر این نکته لازم است که در پژوهش حاضر نگارنده بر آن بوده تا، ابعاد شاخصها و مؤلفه هایی از جمله بررسی حوزه های مکان رفتار و الگوهای حرکتی و چیدمان فعالیتی در فضایی همانند باغ هنرهای مفهومی - تجربیدی را تحلیل نمایند که میتوانند در ارزیابی و تحلیل فضاهای عمومی شهری و نیز ارتقاء کیفی فضاها مؤثر واقع شوند.

۳- مبانی نظری پژوهش

۳-۱- هنر مفهومی

"هنر مفهومی" دستاوردی از آوانگاردگرایی در هنر مدرن است. در جریان گرایش‌های مدرنیسم، اکثر نقاشان مدرنیسم در زمینه مجسمه سازی، ماتریال شناسی، گرافیک و حتی انیمیشن و سینما تجربه‌هایی کسب کردند و در نهایت آثاری مفهومی را ارائه دادند که تأثیرات مشترکی از تمام شاخه‌های هنری داشت. اگرچه آغازگران این گرایش را به هنرمندان آمریکایی انگلیسی همچون جوزف کاسوت، لارنس وینر، استنلی براون و... مربوط می‌دانند ولی باید گفت که هر اثر هنری باید دارای مفهوم باشد. مفهومی که فرای ظاهر و صورت اثر بوده و ارائه معنا می‌کند. القای معنا در هنر مفهومی ممکن است شخصی باشد، چه برای هنرمند و چه برای مخاطب و چه در عنوان اثر و چه در ارائه آن. این قسمتی از اندیشه جهانی شدن هنر است و در جستجوی مفهوم برای مخاطب عام (لینستن، ۱۳۹۳). چرا که مخاطب بر خلاف هنر کلاسیک و اندیشه هنر برای هنر، اگر چه برای اثر هنری قائم به ذات بودن را می‌پذیرد، ولی در اندیشه این هنر (مفهوم گرایی) با اثر هنری ارتباط و درگیری شخصی پیدا کرده و خود را در اثر یافته و معنای شخصی‌ای از آن پیدا می‌کند که با تمام داشته‌های روحی و ذهنی و شخصیتی او همسو است. به عبارتی دیگر مخاطب با خالق اثر رابطه برقرار نمی‌کند، بلکه با خود اثر مرتبط شده و خود را در آن می‌یابد. گویی مخاطب جزئی از اثر بوده و اثر بدون حضور وی ناقص است. چرا که بنا بر اندیشه معاصر هنر، هنری که درک نکرده و ارتباط برقرار نکند، کامل نیست (دهدشت و فدوی انبیاپی، ۱۳۹۷: ۱۴-۱۸).

۳-۲- هنر تجربیدی

هنر مجرد یا هنر انتزاعی (آبستره) به هنری اطلاق می‌شود که هیچ صورت یا شکل طبیعی در جهان در آن قابل شناسایی نیست و فقط از رنگ و فرمهای تمثیلی و غیرطبیعی برای بیان مفاهیم خود بهره می‌گیرد. اصطلاح معمولاً در مقابل هنر فیگوراتیو استفاده می‌شود و در معنای وسیع‌تر می‌تواند به هر نوع هنری اطلاق شود که اشیا و رخدادها قابل شناخت را بازنمایی نمی‌کنند، ولی موماع به آن گونه از آفرینش‌های هنر مدرن اطلاق می‌گردد که از هر گونه تقلید طبیعت یا شبیه‌سازی آن، به مفهوم مرسوم آن در هنر اروپایی، روی می‌گردانند (فکور و احمدی، ۱۳۹۵: ۱۲-۱۴).

تجریدگرایی به رعایت اصول و جنبه‌های عملی تجرید به منظور هر چه ساده‌تر کردن اثر هنری از یک سو، و هر چه گویاتر و غنی‌تر کردن زبان و بیان آن از سوی دیگر، اطلاق می‌شود. در حوزه هنرها و ادبیات فارسی تجرید را اغلب ایجاز نامیده‌اند.

۳-۳- قابلیت‌های محیط

برای بیان مفهوم قابلیت یک محیط، لویی کان واژه امکانات و لانسولت براون طراح منظر صلاحیت‌ها را استفاده کرده است. مفهوم قابلیت در عین سادگی مفهومی قوی و بنیادین در نظریه طراحی محیطی است. مفهوم قابلیت محیطی به بعضی از مفاهیم پیشین خود ربط دارد. کافکا معتقد بود که اشیا کیفیتی دعوت کننده یا در خواست کننده دارد (رحیم زاده و همکاران، ۱۳۹۴: ۸-۱۳). گیبسون این مفهوم را از مفهوم قابلیت اشیا کورت لوین گرفته است. استفاده لوین از این واژه با استفاده گیبسون از واژه قابلیت محیط متفاوت است. لوین معتقد بود که قدر یک شی به وسیله‌ی نیازها و ارزش‌های مردم به شی داده می‌شود. بنابراین قدر یک شی با تغییر نیاز دریافت کننده تغییر می‌کند (احمدی و همکاران، ۱۳۹۵: ۲۵-۳۲).

۳-۴- ارتباط انسان و محیط

محیط زندگی امروز شهروندان در بهترین حالت، با توجه به دو عامل انسان و محیط در نظر گرفته می‌شود اما این ارتباط به صورت جدا از یکدیگر و نه در ارتباط متقابل با هم است. به عبارت بهتر، متخصصان کنونی به طور عمده به شناخت و بررسی انسانها از یک سو و محیط زندگی و فعالیت آنها از سوی دیگر می‌پردازند. این در حالی است که در این میان یک حلقه گم شده وجود دارد و آن ارتباط است. واقعیت امر این است، پیش از آن که انسانها و محیط در طراحی شهر و فضای شهری تأثیرگذار باشند، ارتباط میان آنها، نحوه برقراری این ارتباط و تأثیر و تأثرات متقابل میان آنها دارای اهمیت است. در واقع انسانها، محیط و ارتباط میان آنهاست که باید در طراحی شهری به صورت توأمان مورد توجه قرار گیرند. ارتباط بین انسان و محیط فرآیندی است که در جریان آن انسان و محیط به یکدیگر متصل شده و امکان مبادله اطلاعات فراهم می‌آید محیط و رفتار آن قدر در هم تنیده شده اند که به سختی میتوان آنها را از هم تفکیک کرد (مرادپور و

فیروزی، ۱۳۹۶). تفکیک ناپذیری آنها نه فقط بر مبنای این گفته مرسوم که محیط بر رفتار تأثیر میگذارد بلکه به این دلیل است که نمیتوان رفتار را مستقل از رابطه درونی آن با محیط درک کرد و این که رفتار را باید در بستر محیطی تعریف کرد (گلرخ، ۱۳۹۸: ۴۱-۴۸).

۳-۵- قرارگاه رفتاری

قرارگاه رفتاری و یا یک « مکان _ رفتار » عنصری تحلیل کننده و یا برای تحلیل محیط است که برای تشریح کارکرد های اصلی فضاهای معماری و طراحی شهری و یا طراحی آنها به کار گرفته می شود. قرارگاه رفتاری مفهومی است که برای اولین بار به وسیله « راجر بارکر » و همکارانش در راستای پژوهش در « روانشناسی رشد » برای تجزیه و تحلیل محیط اجتماعی، روانشناختی کالبدی کودکان ابداع گردید (انصاری و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۱-۱۵). به تدریج رابطه مفهوم قرارگاه رفتاری با طراحی به وسیله معماران و طراحان شهری مورد توجه قرار گرفت و توسعه یافت (مرادپور و فیروزی، ۱۳۹۶). یک قرارگاه رفتاری یک واحد کوچک اجتماعی است که از تلفیق پایدار یک فعالیت و یک مکان به گونه ای حاصل می آید تا در فرایندی منظم بتواند عملکردهای ضروری آن محیط رفتاری را برآورده سازد (دژدار و همکاران، ۱۳۹۱).

روانشناسی اکولوژیک به مطالعه رفتار انسان در محیط واقعی میپردازد و رفتار او را در تعامل با انسانهای دیگر و محیط پیرامون فرد بررسی میکند. رفتار انسانی در محیط شهری نیز به صورت بی ربط یا تصادفی رخ نمی دهد، بلکه در هماهنگی با محیط غیر رفتاری بروز مییابد. در بررسی روابط انسان با محیط نباید صرفاً بر جنبه های روانی، اجتماعی یا فیزیکی تمرکز داشت بلکه باید هر یک از این موارد را به صورت یک کلیت واحد مورد تجزیه و تحلیل قرارداد؛ در واقع محیط و رفتار باید در قالب یک امر واحد مورد بررسی قرار گیرند. از سوی دیگر رفتار فرد در نتیجه انگیزشهای او، قابلیت های محیط و تصاویر خارج از ادراک مستقیم محیط و معانی حاصل از آن شکل میگیرد. این رویکرد کنشگرانه بر وابستگی های محیطی به مثابه عوامل تعیین کننده رفتار تأکید میکند (آلتن، ۱۳۹۸). و یا یک « مکان - رفتار » عنصری تحلیل کننده برای تشریح کارکردهای قرارگاه رفتاری اصلی فضاها به کار گرفته میشود. قرارگاه رفتاری مفهومی است که برای اولین بار به وسیله راجر بارکر و همکارانش (۱۹۶۰)، در راستای پژوهش در « روانشناسی رشد » برای تجزیه و تحلیل محیط اجتماعی و روانشناختی کالبدی کودکان ابداع گردید (گال و همکاران، ۱۳۹۹). رفتار افراد در قرارگاه رفتاری علاوه بر ویژگیهای فردی، تابعی از ابعاد فیزیکی محیطی و رفتار جمعی است. یک قرارگاه رفتاری یک واحد کوچک اجتماعی است که از تلفیق پایدار یک فعالیت و یک مکان بگونه ای حاصل می آید تا در فرایندی منظم بتواند عملکردهای ضروری آن محیط رفتاری را برآورده سازد. عناصر تشکیل دهنده یک قرارگاه رفتاری به گفته راجر بارکر عبارت است از:

۱- فعالیت های مستمر و پایدار در یک مکان و یا الگوی پایدار یک رفتار؛ ۲- قلمرو و یا آرایش سه بعدی محیط یک مکان - رفتار؛ ۳- ساختار محیط یک مکان - رفتار که حاصل همزیستی بین دو عنصر اول و دوم است که بارکر آنرا اصطلاحاً همساخت نامید. هم ساخت به این معنی است که بدون ارتباط ساختی بین قلمرو و رفتار انسان امکان تشکیل یک مکان _ رفتار پایدار نمیتواند وجود داشته باشد؛

۴- همچنین وجود یک دوره زمانی (علی قنبری و نصر، ۱۳۹۵: ۱۹-۲۶).

در پژوهشهای بعدی، یکی از شاگردان او به نام آلن ویکر (۱۹۷۹) عوامل دیگری را که در پژوهشهای بعدی، یکی از شاگردان او به نام آلن ویکر تبیین یک قرارگاه رفتاری میتواند مؤثر واقع شوند را ارائه کرد. از میان این عوامل دو عامل برنامه در قرارگاه رفتاری و عامل شخص یا عوامل کنترل کننده ی آن به عنوان عناصر پنجم و ششم معرفی شدند (گلستانی و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۱-۱۹).

به عبارتی افراد هرگاه وارد یک قرارگاه رفتاری می شوند تحت تأثیر همساخت موجود قرار گرفته و رفتار خود را بر اساس آن تنظیم مینمایند. بر این اساس برنامه عمل قرارگاه های رفتاری میتواند با وجود جایگزینی شرکت کنندگان ادامه یابد و مردم سریع محیط را از طریق قرارگاه رفتاری تجربه میکنند به طوری که قرارگاه رفتاری را میتوان به عنوان واحد پایه از محیط شناخت (سربندی فراهانی و همکاران، ۱۳۹۳: ۳۴-۳۸).

در تحقیقات بعدی ویژگی های نوینی در قرارگاه رفتاری مطرح شد که در روانشناسی اکولوژیک سنتی به آن اشاره نشده است، این موارد به قرار زیر میباشد.

۱- قرارگاه رفتاری همواره در حال تغییر است و مانند چرخه ای از زندگی تکرار میشود. از این رو عامل زمان نه فقط به عنوان بازهی زمانی

یا دوره تناوب بلکه طی فعالیت قرارگاه نیز اهمیت دارد.

۲- قرارگاه رفتاری محصول تعامل میان افراد درون خود است و بر خلاف روانشناسی اکولوژیک سنتی که بر ویژگیهای فرافردی تاکید داشت، فعل و انفعالات درونی قرارگاه رفتاری تحت تاثیر فرایند معنا سازی توسط افراد درون آن رخ میدهد و بخش اعظمی از تعاملات به واسطه‌ی علایم و نشانه‌های کلامی و غیر کلامی برقرار می‌شود.

۳- قرارگاه رفتاری در زمینه‌ی وسیعتری تعلق دارد که تاثیر بسزایی در کارکرد آن میگذارد (مراذپور و فیروزی، ۱۳۹۶). به عبارت دیگر قرارگاه های رفتاری شامل هر دو مولفه انسانی و غیر انسانی در یک محیط فضایی و زمانی روشن می باشند که در هر یک از آن ها، اجسام برای پشتیبانی از الگوهای رفتاری ثابت و در بازه های زمانی معین سازمان یافته اند. همچنین سازمان دادن قرارگاه های رفتاری برای حمایت از برنامه‌های ویژه دربرگیرنده عقاید شخصی و همچنین تفسیری از بافت اجتماعی و قوانین برای انجام رفتار مناسب میباشد (کامل نیا و همکاران، ۱۳۹۷).

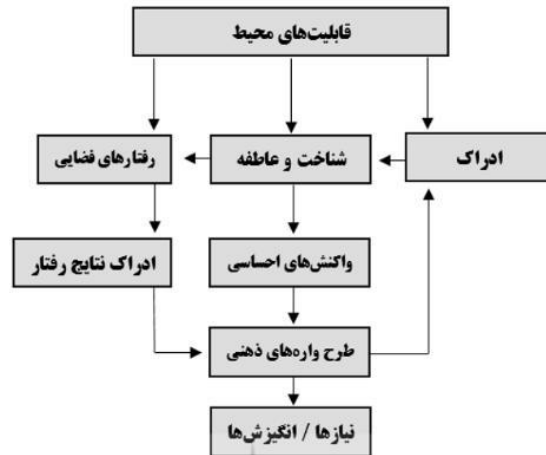
۳-۶- عوامل تأثیرگذار در قرارگاه های رفتاری موفق

فضاهای شهری درعین حال که باید امکان تطابق با وضعیت کلی اجتماع را دارا باشند، باید شاخص های لازم جهت پوشش نیازهای گروههای مختلف اجتماعی (سنی، جنسی و...) را نیز دارا باشند. رفتارهایی نظیر بازی کردن، صحبت کردن، نشستن، تعامل، رفتارهای اجتماعی و ... گونه های مختلفی از عملکردها و نیازهای انسانی اند که مفاهیم فضایی و کالبدی خاص خود را طلب می کنند. ایجاد قرارگاه های رفتاری کارا تر نیازهای بیشتری از مردم را برآورده می سازد (فیاض بخش، ۱۳۹۴: ۱۹).

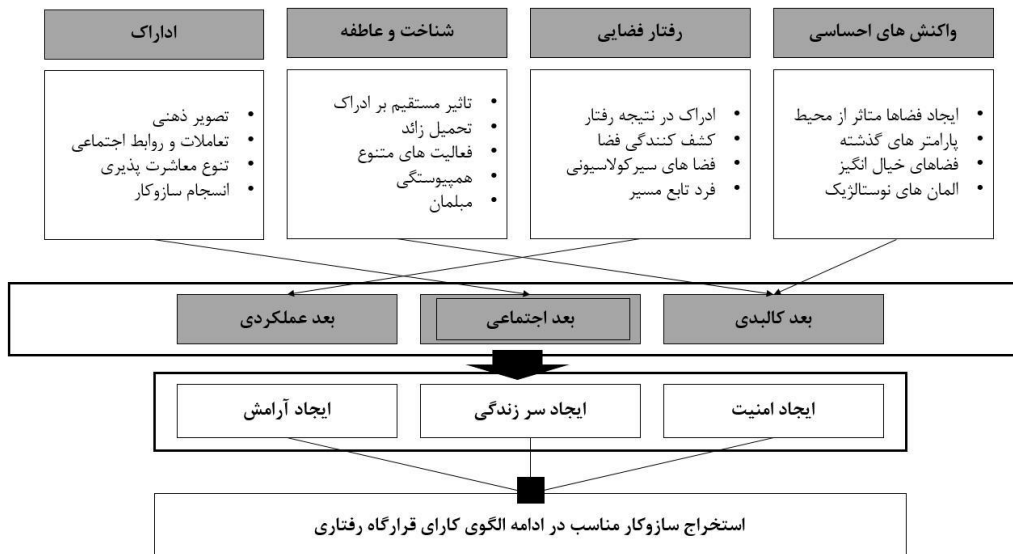
جدول ۱: عوامل تاثیرگذار در قرارگاه رفتاری موفق، (منبع: برداشت نگارنده، ۱۴۰۱).

عوامل	بعد اجتماعی	بعد کالبدی	بعد عملکردی
بر کارایی فضا	سرزندگی تنوع معاشرت پذیری حس تعلق امنیت	نقوذپذیری خوانایی تناسبات بصری دسترسی بصری و فیزیکی پاکیزگی میلان و نورپردازی	فعالیت های متنوع به همپیوستگی و انسجام فعالیت ها سازگاری
شکلگیری قرارگاه رفتاری	تعاملات و روابط اجتماعی	تصویر ذهنی تأثیرات محیطی	اهداف

از جدول فوق می توان نتیجه گرفت که ابعاد مختلف در سه بعد اجتماعی و کالبدی و عملکردی در موقعیت قرارگاه های رفتاری تأثیرگذار است. با توجه به مفاهیم و نظریه های بررسی شده میتوان چند شاخص اصلی را به عنوان عامل تأثیرگذار در شکلگیری قرارگاه تعریف کرد.
نمودار ۱: الگو تأثیر گذار در انتخاب مولفه های تأثیر گذار بر قرارگاه ها، (منبع: برداشت نگارنده، ۱۴۰۱).

نمودار ۲: استخراج سازو کار مناسب در ادامه الگو تأثیر گذار بر قرارگاه ها، (منبع: برداشت نگارنده، ۱۴۰۱).

۴- روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر بر حسب هدف در حیطه پژوهش‌های کاربردی جای می‌گیرد. بدین دلیل که به زمینه‌یابی برای حل یک مسأله در دنیای واقعی می‌پردازد. به طور کل، روش تحقیق استفاده شده را می‌توان، تحقیق توصیفی - تحلیلی با ابزار پرسشنامه نام برد، براین اساس مبانی طراحی پروژه شکل خواهد گرفت. همچنین از نظر گردآوری اطلاعات بر اساس انتخاب نمونه‌ای تصادفی و معرف از افراد جامعه پژوهش و پاسخ آنها به یک مجموعه پرسش با استفاده از روش AHP، نظرسنجی و یا روشهای دیگر به مطالعه وضع موجود اعم از نگرشها، عقیدهها، رفتارها و به‌طور کلی استخراج اطلاعات درباره پاسخ به سوالات، پرداخته شد.

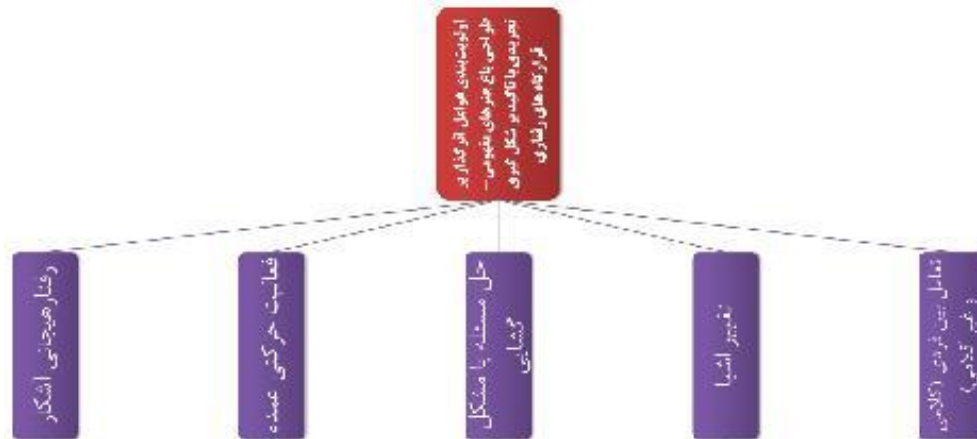
۵- معیارهای پژوهش بر اساس مبانی نظری

فرایند شناسایی عناصر و ارتباط بین آنها که منجر به ایجاد یک ساختار سلسله‌مراتبی می‌شود، ساختن سلسله‌مراتب نامیده می‌شود. سلسله‌مراتبی بودن ساختار به این دلیل است که عناصر تصمیم‌گیری (مؤلفه‌ها، معیارها، شاخص‌ها و زیرشاخص‌ها و گزینه‌ها) را می‌توان در سطوح مختلف خلاصه کرد؛ بنابراین اولین قدم در فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی، ایجاد یک ساختار سلسله‌مراتبی از موضوع مورد بررسی است

که در این پژوهش، ارتباط بین معیارها و زیرمعیارهای آنها نشان داده شده است. هدف تعیین شده در این فرایند اولویت‌بندی عوامل اثرگذار بر طراحی باغ هنرهای مفهومی - تجریدی با تأکید بر شکل‌گیری قرارگاههای رفتاری است. جهت نیل به این هدف، ۵ معیار انتخاب شده و مورد بررسی قرار گرفته‌اند. این معیارها عبارتند از: رفتار هیجانی آشکار، فعالیت حرکتی عمده، حل مسئله یا مشکل‌گشایی، تغییر اشیا و تعامل بین فردی (کلامی و غیر کلامی). سپس برای هر این معیارها تعدادی زیر به عنوان سطح دوم انتخاب گردید. در نمودار ۱ معیارها و زیرمعیارهای گزینش شده ارائه گردیدند.

نمودار ۳: معیارها و زیرمعیارهای اثرگذار بر طراحی باغ هنرهای مفهومی - تجریدی با تأکید بر

شکل‌گیری قرارگاههای رفتاری

۶- تحلیل یافته ها

۶-۱- مقایسه زوجی معیارها و زیرمعیارها و تعیین وزن نسبی آنها

در این تحقیق به منظور مقایسه معیارها و زیرمعیارها، از روش مقایسه زوجی گروهی استفاده شده است و نظرات ۳۰ نفر از صاحب نظران، کارشناسان و پژوهشگران از طریق پرسشنامه جمع‌آوری و سپس میانگین هندسی نظرات آنها وارد نرم‌افزار Expert Choice شده و وزن کلیه معیارها و زیرمعیارها، به دست آمده است.

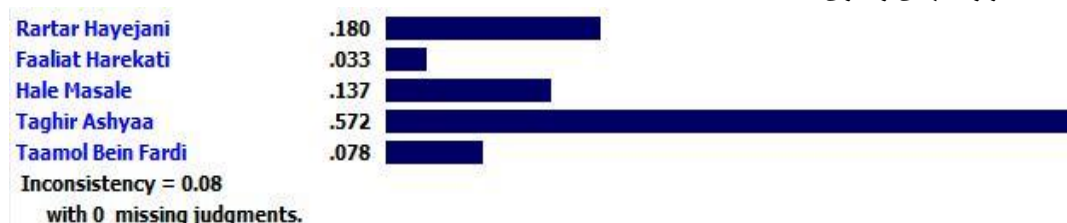
۶-۲- مقایسه زوجی و تعیین وزن نسبی معیارها

به این دلیل که در روش تحلیل سلسله‌مراتبی AHP، عناصر هر سطح نسبت به عنصر مربوطه خود در سطح بالاتر به صورت زوجی مقایسه می‌شوند، لذا ابتدا وزن معیارها تعیین شده است. این وزنها با توجه به اهمیت معیارها نسبت به هدف (اولویت‌بندی عوامل اثرگذار بر طراحی باغ هنرهای مفهومی - تجریدی با تأکید بر شکل‌گیری قرارگاههای رفتاری) تعیین شده‌اند. پس از وارد کردن اطلاعات حاصل از پرسشنامه‌ها در نرم‌افزار Expert Choice، جدول زیر نتیجه حاصل را نشان می‌دهد.

جدول ۲: وزن نسبی عوامل اثرگذار بر طراحی باغ هنرهای مفهومی - تجریدی با تأکید بر شکل‌گیری قرارگاههای رفتاری

اولویت	وزن نسبی	معیار
۲	۱۸۰,۰	رفتار هیجانی آشکار
۵	۰۳۳,۰	فعالیت حرکتی عمده
۳	۱۲۷,۰	حل مسئله یا مشکل‌گشایی
۱	۵۷۶,۰	تغییر اشیا
۴	۰۷۸,۰	تعامل بین فردی (کلامی و غیرکلامی)

نمودار ۴: وزن نسبی عوامل اثرگذار بر طراحی باغ هنرهای مفهومی - تجریدی با تأکید بر شکل‌گیری قرارگاههای رفتاری

همانطور که مشاهده می‌شود، معیار "تغییر اشیا" دارای بیشترین وزن یعنی ۵۷۲,۰ است که نشان از اهمیت بسیار بالای این معیار

در طراحی باغ هنرهای مفهومی- تجریدی با تأکید بر شکل‌گیری قرارگاه‌های رفتاری دارد. اولویت‌های دوم و سوم نیز معیارهای "رفتار هیجانی" و "حل مسئله" به ترتیب با وزن ۱۸۰،۰ و ۱۳۷،۰ دارای بیشترین وزن هستند و معیار "فعالیت حرکتی عمده" دارای کمترین میزان وزن یعنی ۰،۳۳ است. یکی از مزیت‌های فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی امکان بررسی سازگاری در قضاوت‌های انجام شده برای تعیین ضریب اهمیت معیارها و زیرمعیارها است. به عبارت‌دیگر در مقایسه زوجی معیارها چقدر سازگاری در قضاوتها رعایت شده است؟ وقتی اهمیت معیارها نسبت به یکدیگر برآورد می‌شود، احتمال ناهماهنگی در قضاوتها وجود دارد. برای بررسی ناسازگاری در قضاوتها در نظر گرفته است محاسبه ضریبی به نام ضریب ناسازگاری (I.R¹) است. چنانچه این ضریب کوچک‌تر با مساوی ۱،۰ باشد، سازگاری در قضاوتها مورد قبول است وگرنه باید در قضاوتها تجدیدنظر شود. در این بخش همانطور که در نمودار ۱ دیده می‌شود شاخص ناسازگاری برابر با ۰،۸ است که نشان می‌دهد سازگاری در قضاوتها مورد قبول است.

۶-۳- مقایسه زوجی و تعیین وزن نسبی زیرمعیارها

در بین زیرمعیارهای معیار "رفتار هیجانی آشکار"، زیرمعیار "حضور در حوضچه نور و تماشای بازی نور" بیشترین وزن نسبی یعنی ۶۶۱،۰ را کسب کرده که نشان از اهمیت این زیرمعیار از نظر کارشناسان و متخصصان بوده است.

جدول ۳ مقایسه زوجی زیرمعیارهای معیار "رفتار هیجانی آشکار"

گذر از مسیر با آبنمای موزیکال	حضور در حوضچه نور و تماشای بازی نور	
گذر از تونل منتهی به آثار هنری	۱/۳	۵
گذر از مسیر با آبنمای موزیکال	۱/۸	

جدول ۴ وزن نسبی زیرمعیارهای معیار "رفتار هیجانی آشکار"

اولویت	وزن نسبی	زیرمعیار
۲	۲۷۲،۰	گذر از تونل منتهی به آثار هنری
۳	۰۶۷،۰	گذر از مسیر با آبنمای موزیکال
۱	۶۶۱،۰	حضور در حوضچه نور و تماشای بازی نور

با توجه به جدول زیر، از بین زیرمعیارهای معیار "فعالیت حرکتی عمده"، زیرمعیار "استفاده از مسیر آب جهت دادن مسیر افراد" بیشترین وزن نسبی یعنی ۷۴۳،۰ را کسب کرده که نشان‌دهنده اهمیت بالای این زیرمعیار است.

جدول ۵ وزن نسبی زیرمعیارهای معیار "فعالیت حرکتی عمده"

اولویت	وزن نسبی	زیرمعیار
۲	۱۹۴،۰	جانمایی فعالیت‌های خدماتی و هنری در نزدیکی ورودی و پارکینگ
۱	۷۴۳،۰	استفاده از مسیر آب جهت دادن مسیر افراد
۳	۰۶۳،۰	نمایش آثار هنری در نزدیکی جداره‌های اصلی فضا برای دعوت‌کنندگی به فضا

نتایج مقایسه زوجی زیرمعیارهای معیار "حل مسئله یا مشکل‌گشایی"، نشان می‌دهد که زیرمعیار "طراحی علائم هنری خاص در

کف زمین و ایجاد حس کنجکاو برای پیدا کردن محل مورد نظر" با بیشترین وزن نسبی یعنی ۷۰۵,۰ اولویت اول است.

جدول ۶ وزن: نسبی زیرمعیارهای معیار "حل مسئله یا مشکل‌گشایی"

اولویت	وزن نسبی	زیرمعیار
۲	۲۱۱,۰	کشف مسیر و گذر از راههای پیچ‌دار
۱	۷۰۵,۰	طراحی علائم هنری خاص در کف زمین و ایجاد حس کنجکاو برای پیدا کردن محل مورد نظر
۳	۰۸۴,۰	طراحی فضاهای دالان شکل با گشودگی در انتهای آن

از بین زیرمعیارهای معیار "تغییر اشیا" زیرمعیار، "طراحی فضایی با قابلیت نمایش آثار هنری به صورت سه‌بعدی و واقعیت مجازی" بیشترین وزن نسبی یعنی ۶۹۶,۰ را کسب کرده که نشان‌دهنده اهمیت بالای این زیرمعیار است.

جدول ۷ وزن: نسبی زیرمعیارهای معیار "تغییر اشیا"

اولویت	وزن نسبی	زیرمعیار
۲	۲۲۹,۰	طراحی فضایی دالان مانند شامل آینه‌های محدب و مقعر و معمولی
۳	۰۷۵,۰	طراحی فضای با کف دینامیک و متحرک
۱	۶۹۶,۰	طراحی فضایی با قابلیت نمایش آثار هنری به صورت سه‌بعدی و واقعیت مجازی

نتایج مقایسه زوجی زیرمعیارهای معیار "حل مسئله یا مشکل‌گشایی"، نشان‌دهنده این است که زیرمعیار "طراحی فضاهای نشیمن دوار برای معاشرت افراد" با بیشترین وزن نسبی یعنی ۷۳۳,۰ اولویت اول است.

جدول ۸ وزن: نسبی زیرمعیارهای معیار "تعامل بین فردی (کلامی و غیر کلامی)"

اولویت	وزن نسبی	زیرمعیار
۲	۱۹۹,۰	قرار دادن عناصر معماری خاطره‌انگیز برای درگیر کردن حس جمعی افراد
۱	۷۳۳,۰	طراحی فضاهای نشیمن دوار برای معاشرت افراد
۳	۰۶۸,۰	طراحی فضای مشوق انجام فعالیت‌های دسته‌جمعی مانند قرارگیری میزهای بازی یا فضاهای نمایش و پانتومیم

۶-۴- محاسبه وزن نهایی زیرمعیارها

وزن نهایی زیرمعیارها، از حاصل ضرب وزن نسبی زیرمعیار در وزن نسبی معیار مربوطه به دست می‌آید. برای مثال به محاسبه وزن نهایی زیرمعیار "گذر از تونل منتهی به آثار هنری" پرداخته شده است. همانطور که در جدول ۸ آمده است، زیرمعیار "گذر از تونل منتهی به آثار هنری" یکی از زیرمعیارهای معیار "رفتار هیجانی آشکار" است. برای محاسبه وزن

نهایی آن، بدین صورت عمل شده است:

وزن نهایی زیرمعیار "گذر از تونل منتهی به آثار هنری" = وزن نسبی زیرمعیار "گذر از تونل منتهی به آثار هنری" × وزن نسبی معیار

"

$$۱۸۰,۰ \times ۲۷۲,۰ = ۴۹,۰$$

جدول ۹: محاسبه وزن نهایی زیرمعیارها

وزن نهایی	وزن نسبی	زیرمعیار	وزن نسبی معیار	معیار
۰۴۹,۰	۲۷۲,۰	گذر از تونل منتهی به آثار هنری	۱۸۰,۰	رفتار هیجانی آشکار
۰۱۲,۰	۰۶۷,۰	گذر از مسیر با امنیت موزیکال		
۱۱۹,۰	۶۶۱,۰	حضور در حوضچه نور و تماشای بازی نور		
۰۰۶,۰	۱۹۴,۰	جانمایی فعالیت‌های خدماتی و هنری در نزدیکی ورودی و پارکینگ	۰۳۳,۰	فعالیت حرکتی عمده
۰۲۵,۰	۷۴۳,۰	استفاده از مسیر آب برای جهت دادن مسیر افراد		
۰۰۲,۰	۰۶۳,۰	نمایش آثار هنری در نزدیکی جداره‌های اصلی فضا برای دعوت‌کنندگی به فضا		
۰۲۹,۰	۲۱۱,۰	کشف مسیر و گذر از راههای پیچ‌دار	۱۳۷,۰	حل مسئله یا مشکل‌گشایی
۰۹۷,۰	۷۰۵,۰	طراحی علائم هنری خاص در کف زمین و ایجاد حس کنج‌کاوی برای پیدا کردن محل مورد نظر		
۰۱۲,۰	۰۸۴,۰	طراحی فضاهای دالان شکل با گشودگی در انتهای آن		
۱۳۱,۰	۲۲۹,۰	طراحی فضایی دالان مانند شامل آینه‌های محدب و مقعر و معمولی	۵۷۲,۰	تغییر اشیا
۰۴۳,۰	۰۷۵,۰	طراحی فضای با کف داینامیک و متحرک		
۳۹۸,۰	۶۹۶,۰	طراحی فضایی با قابلیت نمایش آثار هنری به صورت سه‌بعدی و واقعیت مجازی		
۰۱۶,۰	۱۹۹,۰	قرار دادن عناصر معماری خاطره‌انگیز برای درگیر کردن حس جمعی افراد	۰۷۸,۰	تعامل بین فردی (کلامی)
۰۵۷,۰	۷۳۳,۰	طراحی فضاهای نشیمن دوار برای معاشرت افراد		

		طراحی فضای مشوق انجام فعالیت‌های دسته‌جمعی مانند قرارگیری		و غیرکلامی)
۰۰۵,۰	۰۶۸,۰	میزهای بازی یا فضاهای نمایش و پانتومیم		

۷- نتیجه گیری

در این جا به جمع بندی و ارائه راهکارهای طراحی باغ هنرهای مفهومی- تجربیدی و چگونگی به کارگیری اصول طراحی و شکل گیری قرارگاه رفتاری در طراحی باغ شهر در قالب جدول و به صورت خلاصه می پردازیم. همانطور که از اجزاء جدول زیر مشخص می‌گردد، براساس اولویت‌ها، راهکارهای زیر برای کیفیت بخشی به طراحی معماری این باغ هنر با استفاده از اصول طراحی قرارگاه رفتاری ارائه می‌گردد. براساس این سنجش‌ها می‌توان به ارائه راهکار طراحی پرداخته که در جدول زیر به آنها اشاره شده است.

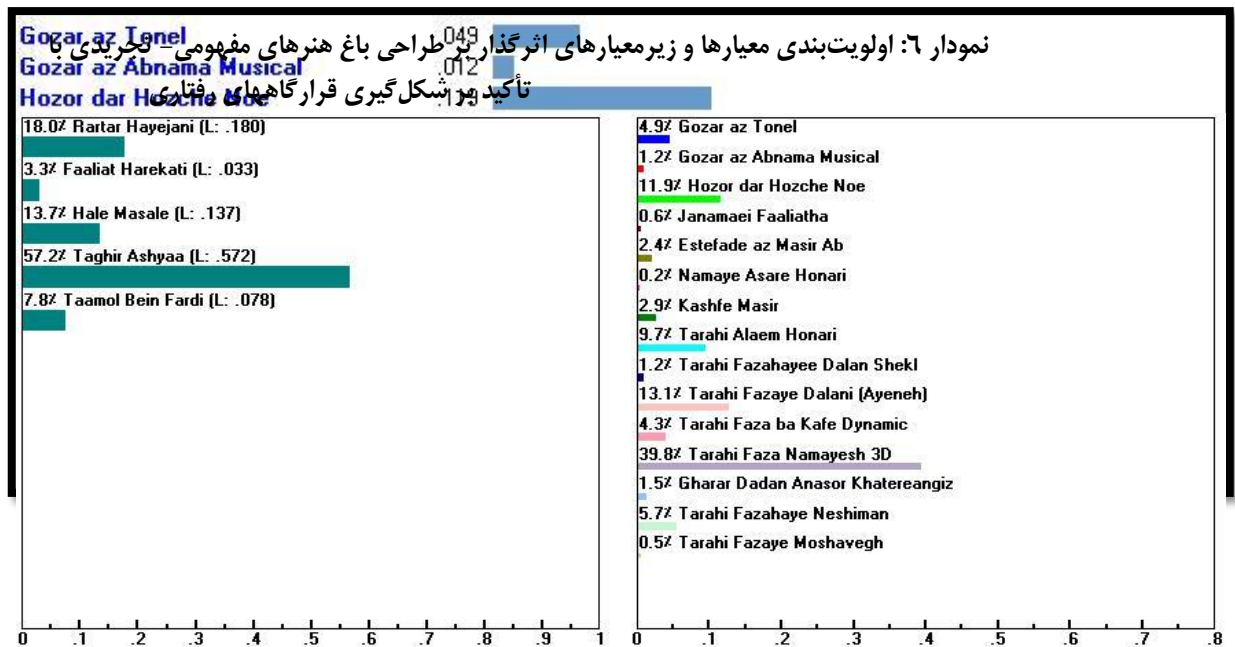
وزن نهایی زیرمعیارها نشاندهنده تأثیرگذاری آن زیرمعیار بر طراحی باغ هنرهای مفهومی- تجربیدی با تأکید بر شکل گیری قرارگاه‌های رفتاری است. به این معنی که هر زیرمعیاری وزن بیشتری نسبت به سایر زیرمعیارها داشته باشد دارای اولویت بالاتری نسبت به سایر زیرمعیارها است. در جدول زیر اولویت تأثیرگذاری زیرمعیارها بر طراحی باغ هنرهای مفهومی- تجربیدی با تأکید بر شکل گیری قرارگاه‌های رفتاری نشان داده شده است. همانطور که مشاهده می‌شود زیرمعیارهای مربوط به معیار "تغییر اشیا" یعنی "طراحی فضایی با قابلیت نمایش آثار هنری به صورت سه‌بعدی و واقعیت مجازی" و "طراحی فضایی دالان مانند شامل آینه‌های محدب و مقعر و معمولی" به ترتیب با وزن نهایی ۳۹۸,۰ و ۱۳۱,۰ دارای بالاترین اولویت هستند و زیرمعیارهای "طراحی فضای مشوق انجام فعالیت‌های دسته‌جمعی مانند قرارگیری میزهای بازی یا فضاهای نمایش و پانتومیم" و "نمایش آثار هنری در نزدیکی جداره‌های اصلی فضا برای دعوت‌کنندگی به فضا" با وزن نهایی ۰۰۵,۰ و ۰۰۲,۰ دارای کمترین درجه اهمیت هستند.

جدول ۱۰: اولویت‌بندی عوامل اثرگذار بر طراحی باغ هنرهای مفهومی- تجربیدی با تأکید بر شکل‌گیری قرارگاه‌های رفتاری

اولویت	وزن نهایی	زیرمعیار	معیار
		طراحی فضایی با قابلیت نمایش آثار هنری به صورت سه‌بعدی و	

۱	۳۹۸,۰	واقعیت مجازی	تغییر اشیا
۲	۱۳۱,۰	طراحی فضایی دالان مانند شامل آینه‌های محدب و مقعر و معمولی	تغییر اشیا
۳	۱۱۹,۰	حضور در حوضچه نور و تماشای بازی نور	رفتار هیجانی آشکار
۴	۰۹۷,۰	طراحی علائم هنری خاص در کف زمین و ایجاد حس کنجکاوی برای پیدا کردن محل مورد نظر	حل مسئله یا مشکل‌گشایی
۵	۰۵۷,۰	طراحی فضاهای نشیمن دوار برای معاشرت افراد	تعامل بین فردی (کلامی و غیر کلامی)
۶	۰۴۹,۰	گذر از تونل منتهی به آثار هنری	رفتار هیجانی آشکار
۷	۰۴۳,۰	طراحی فضای با کف داینامیک و متحرک	تغییر اشیا
۸	۰۲۹,۰	کشف مسیر و گذر از راه‌های پیچ‌دار	حل مسئله یا مشکل‌گشایی
۹	۰۲۵,۰	استفاده از مسیر آب جهت دادن مسیر افراد	فعالیت حرکتی عمدی
۱۰	۰۱۶,۰	قرار دادن عناصر معماری خاطره‌انگیز برای درگیر کردن حس جمعی افراد	تعامل بین فردی (کلامی و غیر کلامی)
۱۱	۰۱۲,۰	گذر از مسیر با آبنمای موزیکال	رفتار هیجانی آشکار
۱۲	۰۱۲,۰	طراحی فضاهای دالان شکل با گشودگی در انتهای آن	حل مسئله یا مشکل‌گشایی
۱۳	۰۰۶,۰	جانمایی فعالیت‌های خدماتی و هنری در نزدیکی ورودی و پارکینگ	فعالیت حرکتی عمدی
۱۴	۰۰۵,۰	طراحی فضای مشوق انجام فعالیت‌های دسته‌جمعی مانند قرارگیری میزهای بازی یا فضاهای نمایش و پانتومیم	تعامل بین فردی (کلامی و غیر کلامی)
۱۵	۰۰۲,۰	نمایش آثار هنری در نزدیکی جداره‌های اصلی فضا برای دعوت‌کنندگی به فضا	فعالیت حرکتی عمدی

نمودار ۵: اولویت‌بندی زیرمعیارهای اثرگذار بر طراحی باغ‌های مفهومی - تجریدی با تأکید بر شکل‌گیری قرارگاه‌های رفتاری

موفقیت فضای شهری در گرو حضور و استفاده انسان از آن فضا است. این حضور منجر به قرارگاه رفتاری و حضور بیشتر مردم خواهد شد و به این مفهوم است که دو نفر یا بیشتر با هم رابطه برقرار کنند و این رابطه منجر به ایجاد واکنش میان آنها شود که برای هر دو طرف شناخته شده است. ایجاد این رابطه مستلزم شرکت و نقش‌پذیری مردم در گروه‌ها و شبکه‌های اجتماعی و انجام فعالیت‌های متناسب است. شناخت کافی از انسان و نحوه ارتباط او با سایرین می‌تواند در شکل‌دهی محیط، برای برقراری بیشتر تعامل و ارتباط مؤثر باشد. این شناخت با توجه به گفته‌های مردم و موضع‌گیری‌های هنجاری نسبت به زندگی خوب به دست می‌آید. قرارگاه رفتاری در سطح پایین‌تر بین نسل‌های گوناگون اتفاق می‌افتد و فضاهای عمومی بستر مناسبی برای شکل‌گیری این قرارگاه است.

اما جگونگی برداشت و بهره‌وری آن مختص زمان و مکان هر عصر می‌باشد که توسط معماران باید مورد واکاوی و بهره‌دهی قرار گیرد. ترکیب عملکردها و فعالیت‌ها و ایجاد وحدت در فضا و کالبد معماری از جمله عناصر قرارگاه رفتاری در فضای معماری هستند که منجر به رخ دادن پدیده‌های با عنوان اتفاقات اجتماعی می‌شوند. در واقع با خلق فضاهای معماری که جمع‌زبانی از افراد را به صورتی بصری و احساسی دعوت به حضور می‌کند، می‌توان بحث قرارگاه رفتاری و بالابردن کیفیت اجتماعی و بالابردن ضریب اتفاقات اجتماعی را هدف دانست. در دنیای مدرن، شهروندان نباید تنها به عنوان مصرف‌کننده مطرح باشند، بلکه باید به عنوان یک مشارکت‌کننده در متن شهر قرار گرفته و احساس همبستگی با شهر داشته باشند. این روابط در فضا اتفاق می‌افتد.

- فضا تعیین‌کننده روابط اجتماعی موجود است.
- روابط اجتماعی در شکل‌دادن به فضا مؤثر است.
- فضا، امکانات و محدودیت‌هایی ایجاد می‌کند که مردم بر اساس معیارهای فرهنگی خود آن را انتخاب می‌کنند.

فضای مطلوب شهری، امکان حضور بیشتر شهروندان را فراهم می‌آورد و دارای ابعاد انسانی و کالبدی مطلوب است. ویژگی‌های فعالیت‌های انجام گرفته در فضاهای شهری به شدت از برنامه‌ریزی فیزیکی تأثیر می‌پذیرد. فعالیت‌های اختیاری و تفریح و بخش قابل توجهی از فعالیت‌های اجتماعی وقتی که شرایط محیطی نامناسب باشد انجام نمی‌گیرد و در صورت وجود شرایط مطلوب رونق می‌یابند. آثار مثبت روابط و تعاملات اجتماعی در فضا عبارتند از:

- ایجاد حیات جمعی در جامعه.
- گذران اوقات فراغت.
- رهایی از تنش‌های زندگی روزمره.

حال باغ‌های مفهومی - تجربیدی به عنوان فضای شهری، جهت گرد هم آوری شهروندان و ترغیب آنها به همکاری و تعامل با یکدیگر و مشارکت در امور شهر و فرهنگ، می‌تواند طراحی بر پایه‌ی مشارکت مردم در عرصه‌های مختلف جامعه، از جمله فرهنگ به عنوان یکی از راهکارهای اساسی در جهت رسیدن به جامعه‌ی پایدار داشته باشد. معماری می‌تواند با گرد آوردن مردم جامعه به دور هم و فراهم آوردن شرایط مشارکت آنها در امور فرهنگی و اجتماعی جامعه شان را به سمت پایدار شدن سوق دهد.

مراجع

- آلتمن، ایروین. (۱۳۹۸)، محیط و رفتار اجتماعی: خلوت، فضای شخصی، قلمرو و ازدحام، ترجمه علی نمازیان، مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
- احمدی، معصومه و فرهادی، مریم. (۱۳۹۵)، عرصه کار فردی در کارگاه طراحی معماری به‌عنوان یک قرارگاه رفتاری کارآمد. فصلنامه آموزش ایران مهندسی، ۱۳۲-۱۵۸.
- انصاری، مجتبی. جمشیدی، سمانه. الماسی فر، نینا. (۱۳۹۹)، بررسی حس قلمرو و رفتار قلمروپایی در پارک‌های شهری، مطالعه موردی: پارک ساعی، مجله آرمانشهر، شماره ۴، بهار و تابستان.
- امینزاده، بهناز. افشار، دخی. (۱۳۹۷)، طراحی و الگوهای رفتاری: پیشنهادی برای بهسازی پارک‌های شهری، مجله محیط شناسی، دوره ۲۹، شماره ۳۰، صص: ۴۳-۶.
- اسمعیل زاده، میترا و مهدیس بصیری، (۱۳۹۳)، بررسی تعاملات معماری و هنرهای تجسمی نقاشی و مجسمه سازی و نقش آن‌ها در ماندگاری معماری مطالعه موردی: تئاتر شهر و موزه هنرهای معاصر، اولین کنفرانس ملی شهرسازی، مدیریت شهری و توسعه پایدار، تهران، موسسه ایرانیان، انجمن معماری ایران.
- بنکدار، احمد. (۱۳۹۸)، بررسی تطبیقی جایگاه اسناد طراحی شهری در نظام برنامه‌ریزی شهری بریتانیا و ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد، برنامه ریزی شهری، دانشگاه هنر تهران.
- پارسی، حمیدرضا. (۱۳۹۶)، شناخت محتوای فضای شهری، مجله هنرهای زیبا، شماره ۱۱، ۴۱-۴۹.
- حیدری، محمد مهدی. (۱۳۹۹)، قرارگاه رفتاری، هنجار یا ناهنجاری؛ نقدی بر سنت قرارگاه‌زادایی مدیریت شهری شیراز، فصلنامه گزارش سازمان نظام مهندسی ساختمان استان فارس، شماره ۷۹-۷۸، پاییز و زمستان.
- دژدار، امید، طلپسچی، غلامرضا، و روحی دهکردی، رحمان. (۱۳۹۱). بازشناسی مفهوم قرارگاه های رفتاری مروری بر تعاریف و ویژگی های قرارگاه رفتاری با تاکید بر مرور تحلیلی متن شوگن. مطالعات محیطی هفت حصار (هفت حصار)، ۱۳-۲۰.
- دهدشت، سلام و بابک فدوی انبیاپی، (۱۳۹۷)، بازشناسی و تحلیل هنرهای معاصر ایران در جهت تدوین فضای کالبدی باغ موزه، کنفرانس بین المللی عمران، معماری و مدیریت توسعه شهری در ایران، تهران، دانشگاه صنعتی مراغه با همکاری دانشگاه

- تبریز - دانشگاه شهید مدنی آذربایجان.
- زندى، مرجانه. (۱۳۹۴). نقش باغ درون شهری در شکل‌گیری قرارگاه‌های رفتاری، نمونه موردی: شهر تهران. باغ نظر. رحیم زاده نسختی، پرنیان و رحیم زاده نسختی، ارغوان. (۱۳۹۴). بررسی قرارگاه‌های رفتاری در خیابان شهری با استفاده از الگوهای جاری رفتار، نمونه‌ی موردی خیابان مسجدجامع یزد، سومین همایش ملی معماری، مرمت، شهرسازی و محیط زیست پایدار، همدان.
- سربندی فراهانی، معصومه، بهزادفر، مصطفی، عباس زادگان، مصطفی، الوندی پور، نینا. (۱۳۹۳). کیفیات محیطی موثر بر قرارگاه رفتاری در فضاهای سبز و باز محلی. مطالعات ساختار و کارکرد شهری. ۱۰۱-۱۱۵.
- شکوئی، حسین. (۱۳۹۹). دیدگاه‌های نو در جغرافیای شهری. جلد اول. تهران: انتشارات سمت.
- علی‌قنبری، زهرا و نصر، طاهره. (۱۳۹۵). بررسی نقش قرارگاه‌های رفتاری در شکل‌گیری پاتوق‌های شهری، همایش ملی پژوهش‌های کاربردی در افق‌های نوین عمران و معماری، بوشهر.
- فکور، اطلس و فرهاد احمدی، (۱۳۹۵). طراحی باغ فرهنگ و هنر با رویکرد بازآفرینی باغ ایرانی (نمونه موردی: طراحی باغ فرهنگ و هنر در شهر کرمان)، کنفرانس بین‌المللی مهندسی معماری و شهرسازی، تهران، دبیرخانه دائمی کنفرانس.
- فیاض بخش، نیلوفر. (۱۳۹۴). تاثیر موزه هنرهای معاصر و باغ مجسمه بر گرافیک شهری تهران، کنفرانس بین‌المللی معماری، شهرسازی، عمران، هنر و محیط زیست؛ افق‌های آینده، نگاه به گذشته، تهران، دبیرخانه دائمی کنفرانس.
- کامل‌نیا، حامد. (۱۳۹۷). معماری و الگوواره‌های طراحی جمعی تحلیل و بررسی تطبیقی رویکرد و معماری جمعی از منظر روانشناسی محیط. دانشگاه تهران - هنرهای زیبا.
- کامل‌نیا، حامد، اسلامی، سید غلامرضا، حناچی، پیروز. (۱۳۹۸). تحلیل و ارزیابی معماری جمعی بر مبنای شاخصه‌های احساس جمعی، نشریه هنرهای زیبا - معماری و شهرسازی، شماره ۳۹.
- گامبریچ، ارنست، (۱۳۹۰). تاریخ هنر، مترجم: رامین، علی، چاپ هفتم، نشر نی.
- لینستن، نوربرت. (۱۳۹۳). تاریخ هنر مدرن. ترجمه رامین، علی. چاپ اول. تهران: نشر نی.
- گال، مردیت؛ بورگ، والتر؛ گال، جویس. (۱۳۹۹). روشهای تحقیق کمی و کیفی در علوم تربیتی و روان‌شناسی، جلد اول، ترجمه دکتر احمدرضا نصر، دکتر حمیدرضا عریضی، دکتر محمود ابوالقاسمی، دکتر محمدجواد پاک.
- گلرخ، شمین. (۱۳۹۸). قرارگاه رفتاری واحدی پایه برای تحلیل محیط، انتشارات آرمانشهر، چاپ اول.
- گلستانی، نفیسه، روشن، محبوبه، و شببانی، مهدی. (۱۳۹۴). سنخیت‌شناسی همسویی معنادار روش‌های ارزیابی قرارگاه‌های رفتاری و بازطراحی مبلمان و فضاهای شهری. مدیریت شهری، ۲۴۱-۲۶۵.
- گلرخ، شمیم. (۱۳۹۵). قرارگاه رفتاری: واحدی پایه برای تحلیل محیط. تهران: انتشارات آرمانشهر.
- مرادپور، مهدیه و میرج فیروزی، رضا. (۱۳۹۶). نقش عوامل محیطی در شکل‌گیری قرارگاه‌های رفتاری، چهارمین کنفرانس سراسری معماری و مهندسی عمران، شیراز.

Baqbeh, K., Pourjafar, (۲۰۱۴). Analysis and evaluation of sitting activity in urban M.R., Ranjbar, E. spaces (Case study, Tehran Theater Square), Journal of Architecture and Urban Planning, Vol.

Hamzeieha, (۲۰۱۷). Redesign of Urban Spaces with an Emphasis on the Relationship Between the Physical Environment of the City and the Behavior of S., Tabibian, M. Citizens (Case study: Adl Street in

- Qazvin), International Journal Architecture, Urban Design ۷., No. ۲., pp. ۱-۱۴.
(۲۰۱۷). and Planning, Vol. Evaluation of the effect of environmental
quality components on . Rasoulpour, H., Etehsam, I., Tahmasebi, A.
behavioral patterns in urban physical spaces (Case study: Valiasr St.,
Tehran), Journal of Hafthesar ۷., No. ۲۰., pp. ۱۹-۳۴.
Environmental Studies, Vol.
- Dejdar, O., Talischi, G.R., (۲۰۱۲). Recognizing the concept of behavioral camps,
An overview of the definitions and characteristics of the ۱۳. Rouhi Dehkordi, R.
behavioral setting with emphasis on the
analytical review of the Schengen text, Journal of Haft Hesar ۱., No. ۱.,
Environmental Studies, Vol.
- (۲۰۱۳). pp. The Study of Design Elements and People's Behavior in Campus ۱۳
Ding, Y., Guaralda, M.
Public Space How Design Shape User's behavior, In_Bo Ricerche e progetti per il ۴.,
No. ۱., territorio, Vol.
- Sholeh, M., Sadeghi, A.R., Najafi, P., (۲۰۱۷). Assessment of public realms
. Khaksar, Z.
based on observation and analysis of activity-behavioral patterns (Case study
: Ahmadi
sidewalk in Shiraz), Journal of ۷., No. ۲۰., pp. ۴۵- ۶۲.
Urban Studies, Vol.

Examining the effective criteria and elements in the design of conceptual-abstract art garden with the aim of creating behavioral camps

Maryam Sadat Eskandari, Rama Kalambar Dezfuli

Abstract

Statement of the problem: The existence of collective spaces in the post-modern era is important in the current urban society of Iran. Based on this feature, today the expansion of leisure and cultural-recreational centers is one of the important goals of metropolitan management planners. Urban and cultural open spaces as a part of public spaces with appropriate design through the formation of behavioral camps, bring people together in various spatial organizations voluntarily and to carry out cultural and social activities. Considering that the concept and abstraction can challenge the audience from a mental and root point of view beyond the only aesthetics and interact the audience's relationship with the work and the environment of the work.

Research question: In this research, with the aim of finding and analyzing effective indicators for the design of the conceptual-abstract art garden with the approach of improving the behavioral environment, the answer to the main question of the research is sought, which is how to find indicators for the design of a suitable space for the conceptual-abstract art garden. With the approach of improving the behavior of the camp in the environment?

Research objectives: Our modern interactive architectural language can enhance the cultural and artistic life and promote the behavioral camp by applying the desired artistic patterns in natural environments through the characteristics of the behavioral camp and help to preserve and spread the urban park spaces.

Research method: The research method is descriptive-analytical with questionnaire tool and practical in terms of purpose. In this research, in order to compare the criteria and sub-criteria, the paired group comparison method was used, and the opinions of 30 experts, experts and researchers were collected through a questionnaire, and then the geometric mean of their opinions was entered into the Expert Choice software, and the weight of all the criteria and sub-criteria, is obtained.

The most important findings and conclusions of the research: based on the ideas put forward by the experts and the conducted surveys and data analysis, it can be found that by relying on the hierarchical needs of humans, the most important of which is obtained according to the degree of importance and ranking. Objects, obvious emotional behavior, problem solving or problem solving, interpersonal interaction (verbal and non-verbal), major motor activity, have the ability to improve.

Key words: garden, art, conceptual art, abstract art, behavioral camp.